

Sivistystoimi

Opetuslautakunta

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt Vantaan kaupungilta 6. helmikuuta 2018 lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle varhaiskasvatuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Lausunto pyydetään 18.3.2018 mennessä.

**Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle  
varhaiskasvatuslaiksi**

**1. Varhaiskasvatuksen järjestäminen**

Lakiesityksen luvussa 2 säädetään varhaiskasvatuksen järjestämisestä. Lain mukaan päiväkodin aukioloaika on järjestettävä paikallisen tarpeen mukaan. Toiminnan aukiolon laajuus on otettava huomioon päivittäisessä henkilöstömitoituksessa, mikä saattaa nostaa varhaiskasvatuksen henkilöstökustannuksia. Pykälässä 5 säädetään palvelujen hankinnasta toiselta palvelun tuottajalta. Säädöksen mukaan kunnan tai kuntayhtymän on varmistuttava siitä, että hankittavat palvelut vastaavat sitä tasoa jota edellytetään vastaavalta kunnalliselta toiminnalta. Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että yksityisen palveluntuottajan tulee ottaa huomioon palveluja tuottaessaan lapsen kehityksen ja oppimisen tuen tarpeet kunnan linjauksia vastaavalla tavalla.

Pykälässä 7 säädetään monialaisesta yhteistyöstä. Varhaiskasvatukselle asetettujen lapsen edun mukaisten yhteistyövelvoitteiden tulisi sisältyä myös opetuksen, liikunnan, kulttuurin ja muiden lakiehdotuksessa mainittujen tahojen ohjaavassa lainsäädännössä, jotta monialainen yhteistyö ja kehittäminen toteutuisi kaikkia osapuolia velvoittavana.

Pykälässä 11 säädetään ravinnosta ja ruokailusta. Säädöksen sisältämä linjaus ruokailun järjestämisestä kaikille läsnä oleville lapsille on sisällöltään epätarkka muotoilu. Aterioiden tarjoaminen tulisi liittää pikemminkin lapsen varhaiskasvatuksessa oloaikaan ja käytettyyn varhaiskasvatuspalveluun sekä ravitsemustarpeisiin perusopetuksen lainsäädäntöä vastaavalla tavalla.

**2. Oikeus varhaiskasvatukseen**

Lakiesityksen luvussa 3 säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen. Laajempaan varhaiskasvatusoikeuteen (12 §) tulisi lisätä laajemmin vanhemman työllistymistä edistäviin kaikkiin voimassa oleviin toimenpiteisiin osallistuminen. Tämä vähentäisi tulkinnanvaraisuutta vanhemman ja varhaiskasvatuspaikan välillä erilaisissa muuttuvissa työllisyyttä koskevissa sääöksissä ja olosuhteissa.

Lain perusteluosassa todetaan, että laajemman oikeuden arvioinnissa tulisi tarvittaessa tukeutua ulkopuoliseen arvioon. Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan varhaiskasvatusoikeuden arvioinnin tulisi olla niin selkeää, ettei siihen tarvitse käyttää

ulkopuolisia arvioijia. Kaikissa tilanteissa lapsen edun tulee olla ensisijaisena lähtökohtana. Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan uudessa varhaiskasvatuslaissa kaikille lapsille tulisi taata oikeus kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen.

Lapsen varhaiskasvatusoikeuden laajuus vahvistettaisiin muutoksenhakukelpoisella päätöksellä perheen pääasiallisen elämäntilanteen perusteella. Esityksen mukaan tilapäisissä ja yllättävissä tilanteissa lapselle tarjottaisiin ilman kirjallista päätöstä varhaiskasvatusta tarpeen mukaan joustavasti yli mainitun päätöksen mukaisen tuntimäärän. Päätös päivitetäisiin tarvittaessa perheen elämäntilanteen muuttuessa. Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan tämä on hyvä uudistus ja vähentää lapsikohtaisten varhaiskasvatuspäätösten määrää.

Esityksessä ei oteta kantaa siihen, miten kunta laskuttaa perhettä näissä tilanteissa. Laskutuksen osalta säädökseen jää liikaa tulkinnanvaraisuutta. Vantaan nykyisissä järjestelmissä varhaiskasvatus- ja maksupäätös ovat sidoksissa toisiinsa.

Lain perusteluosassa todetaan, että jaetun asumisen tilanteissa lapsen varhaiskasvatuksesta tulisi tarvittaessa tehdä erilliset hallintopäätökset. Maksulain perusteluissa todetaan, että yhteishuollossa olevan lapsen maksupäätös tehtäisiin aina lähihuoltajalle lähihuoltajan tuloilla. Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan maksulain ja varhaiskasvatuslain perusteet tulee yhdenmukaistaa päätöksenteon selkeyttämiseksi.

### **3. Menettelysäännökset**

Lakiesityksen luvussa 4 säädetään menettelylupasäännöksistä. Vantaan kaupunki pitää myönteisenä ohjausta ja neuvontaa koskevaa säännöksen lisäystä nykyiseen lainsäädäntöön nähden (16 §). Pykälässä 17 säädetään varhaiskasvatukseen hakemisesta. Muutto toiseen kuntaan työn tai opiskelun takia on selkeä täsmennys tilanteissa, kun lapsen varhaiskasvatustarpeen alkamisajankohtaa ei ole ennakoitavissa. Selkeyttä lakiin tuo myös maininta siitä, että avoimeen varhaiskasvatukseen hakemisesta kunta päättää itse.

Pykälässä 18 säädetään päätöksestä tai sopimuksesta varhaiskasvatuspaikan järjestämisestä. Lain perusteluosassa todetaan, että avoimeen varhaiskasvatukseen osallistuminen ei tarvitsisi perustua päätökseen, jolloin kerhotoimintaan osallistumisen menettelytavat voisi kunta itse määritellä. Tämä selkeyttää käytäntöjä. Vantaan kaupunki pitää hyvänä, että lakiin tulee maininta palvelun tuottajan ja asiakkaan välisestä kirjallisesta sopimuksesta, johon päiväkodissa tai perhepäivähoidossa annettavaan varhaiskasvatukseen osallistuminen perustuisi.

Pykälässä 19 säädetään varhaiskasvatusoikeuteen liittyvistä menettelyistä. Kunnan on tarjottava lapselle mahdollisuus osallistua päivittäin tai osaviikkoisesti varhaiskasvatukseen. Lapsen vanhemman tai huoltajan päätös oikeus tässä yhteydessä hämärtää kunnan järjestämisvelvoitetta. Voiko kunta päättää, ettei se järjestä osaviikkoista varhaiskasvatusta?

Varhaiskasvatuslaissa ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa käytettävät käsitteet tulisi yhdenmukaistaa. Varhaiskasvatuslaissa käytetään kokopäiväisen varhaiskasvatuksen käsitettä ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa kokoaikaisen varhaiskasvatuksen käsitettä. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa kokoaikaisen varhaiskasvatuksen raja on yli 20 tuntia viikossa. Ja voimassaolevassa lasten päivähoitoasetuksessa kokopäiväinen varhaiskasvatuksen raja on alle viisi tuntia päivässä.

### **4. Varhaiskasvatuksen suunnittelu ja arviointi**

Lakiesityksen luvussa 5 säädetään varhaiskasvatuksen suunnittelusta ja arvioinnista. Vantaan kaupunki pitää hyvänä sitä, että lakiehdotuksessa on uutena lisäyksenä ehdotettu sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisia koskevaa varhaiskasvatuksen järjestäjän pyynnöstä tapahtuvaa osallistumisvelvoitetta lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseksi (23 §). Pykälässä 24 säädetään varhaiskasvatuksen arvioinnista. Vantaan kaupunki pitää tärkeänä, että Suomeen

laaditaan kansalliset varhaiskasvatuksen arviointikriteerit, jotta varhaiskasvatuksen arviointi olisi nykyistä ohjaavampaa ja kansallisesti yhdenmukaisempaa. Arviointivelvoitteen sisältö jää lakiesityksessä yleiselle tasolle.

Vantaan kaupunki pitää hyvänä sitä, että lakiehdotuksessa on uutena lisäyksenä ehdotettu sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisia koskevaa varhaiskasvatuksen järjestäjän pyynnöstä tapahtuvaa osallistumisvelvoitetta lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseksi.

## **5. Henkilöstö ja kelpoisuusvaatimukset**

Lakiesityksen luvussa 6 säädetään varhaiskasvatuksen henkilöstöstä ja kelpoisuusvaatimuksista. Vantaan kaupunki pitää myönteisenä lain perusteluosassa esitettyä tavoitetta selkiyttää eri tiete- ja osaamistaustasta tulevan henkilöstön tehtäviä varhaiskasvatuksessa. Esitetyt nimikkeet ja tehtävät (varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi, varhaiskasvatuksen lastenhoitaja, perhepäivähoitaja, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, ja päiväkodin johtaja) mahdollistavat moniammatillisista henkilöstörakenteista säättämisen henkilöstön osaamisen paremmin tunnistavalla tavalla. Selkiyttäminen palvelee nykyistä paremmin varhaiskasvatuksen toteuttamisen kannalta erityisesti osaamiseen perustuvaa työnjakoa ja ammatillisia vastuita lapsiryhmässä ja työyhteisössä. Työntekijöiden tehtäväalueet voidaan kuvata nykyistä täsmällisemmin osaamisperusteisina, mikä selkiyttää myös varhaiskasvatuksen tehtäviin hakeutumista. Vastuu pedagogiikasta kuuluu pedagogisen koulutuksen saaneille henkilöille. Varhaiskasvatus on aina myös lapsiperheiden hyvinvointia tukevaa palvelua, siksi varhaiskasvatuksen sosionomien ammattialan erityisosaaminen perheiden ja vanhemmuuden tukemisessa on keskeinen tehtäväalue varhaiskasvatuksessa.

Tällä hetkellä Vantaan kaupungin lastentarhanopettajista joka viidennellä ei ole tehtävään vaadittavaa kelpoisuutta. Vaje on noin 150 lastentarhanopettajaa. Tämä vuoksi Vantaa pitää myönteisenä sitä, että lastentarhanopettaja- kelpoisuuden saavuttaminen olisi lainsäädännöllisesti mahdollista myös jo suoritettua tutkintoa täydentämällä. Työssä on runsaasti lähihoitajia ja sosionomeja, jotka voisivat täydentää opintojaan lastentarhanopettajan pätevyiden saamiseksi. Yliopistojen tulisi huolehtia täydennyskoulutuksen järjestämisestä vuosittain tulevan opettajatarpeen tyydyttämiseksi.

Sen lisäksi Vantaan kaupunki pitää erityisen myönteisenä sitä, että lainsäätäjä on ehdotuksessaan täydentänyt nykyistä säädöstä muun henkilöstön osalta. Varhaiskasvatuksessa voi työskennellä myös muita henkilöitä kuin avustajia. Taiteen, musiikin, kulttuurin ja liikunnan osaajia voidaan tuoda varhaiskasvatukseen lasten ja perheiden hyvinvoinnin vahvistamiseksi lakisääteisen hoito- ja kasvatushenkilöstön lisäksi.

Vantaan kaupunki pitää myönteisenä sitä, että päiväkodin johtajan tehtävän kelpoisuusvaatimusta on nostettu ylemmäksi korkeakoulututkinnoksi vuoteen 2030 mennessä. Sen sijaan lain perusteluosassa esitetty näkemys, että toiminnasta vastaavan päiväkodin johtajan kelpoisuutena voisi vuoteen 2030 saakka olla vain varhaiskasvatuksen opettajan tehtävä ja riittävä johtamistaito kapeuttaa Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan tehtävään hakeutuvan henkilöstön määrää ja johtajien osaamisprofiilia. Sen lisäksi sosionomikelpoisuuden suorittaneiden henkilöiden rajaaminen pois päiväkodin johtajien tehtävistä jo 1.8.2018 tuottaa Vantaan kaupungin arvion mukaan saatavuusongelman päiväkodin johtajien rekrytoinnissa. Erityisesti pääkaupunkiseudulla on runsaasti sosionomeja lastentarhanopettajan tehtävissä, joiden urakehityksen kannalta siirtymäsäädöksen tulisi huomattavasti olla pidempi. Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan lain perusteluosassa esitetty näkemys siitä, että päiväkodilla tulee olla toiminnasta vastaava johtaja, jonka kelpoisuusvaatimuksena vuonna 2030 olisi vähintään kasvatustieteen maisterin tutkinto, johon sisältyy lastentarhanopettajan koulutus, ei ole tarkoituksenmukainen ratkaisu. Yhden päiväkodin johtaminen ei arviomme mukaan ole riittävän vetovoimainen johtamistehtävä tulevaisuuden kasvatustieteen maistereille. Pohdittavaksi jää, onko tarkoituksenmukaista, että

päiväkodin johtajan tehtävään pääsee etenemään vain yhden tieteenalan eli kasvatustieteen tiedeperustaan pohjautuvalla koulutuksella? Uudistettuun henkilöstörakenteeseen sisältyy sosiaalitieteiden tiedeperustaan pohjautuvia ammatteja ja henkilöstöä.

Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan johtamistehtävän urapolun pitäisi olla avoin kaikille varhaiskasvatuksen henkilöstöryhmille. Päiväkodin johtajan tehtävässä olennaista on kyky johtaa päiväkotia tai useammasta päiväkodista koostuvaa kokonaisuutta. Vantaa ehdottaa, että vuoteen 2030 saakka päiväkodin johtajan ammatillisiin johtamistehtäviin ovat kelpoisia kasvatustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneet henkilöt, joihin on sisältynyt lastentarhanopettajan koulutus sekä sosiaali- ja terveys alan ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet henkilöt, kun tutkintoon ovat sisältyneet vaaditus vähintään 60 opintopisteen laajuiset varhaiskasvatuksen opinnot.

Lakia täydentävässä asetuksessa tulisi määritellä tarkemmin varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelujen kattavuus (25 §). Jos varhaiskasvatuksen sosionomin opinnot eivät riitä varhaiskasvatuksen erityisopettajan opintojen pohjaksi, tulee varmistaa, että varhaiskasvatuksen opettajia jatkaa erikoistumisopintoihin. Näin taataan riittävä määrä varhaiskasvatuksen erityisopettajia tulevaisuudessa (30 §).

Yhteenvetona voidaan todeta, että lakiehdotuksen sisältämä varhaiskasvatuksen henkilöstön kelpoisuusvaatimusten nostaminen on kannatettavaa. Varhaiskasvatuksen laatuun voidaan vaikuttaa eniten henkilöstön koulutustason ja osaamisen avulla.

## **6. Henkilöstön mitoitus, rakenne ja täydennyskoulutus**

Lakiehdotuksen luvussa 7 säädetään henkilöstön mitoituksesta, rakenteesta ja täydennyskoulutuksesta. Pykälässä 34 säädetään varhaiskasvatuksen ryhmien muodostamisesta. Vantaan kaupunki pitää kannatettavana lakiehdotuksen perusteluosassa esitettyä yhden ryhmän –määrittelytapaa alle 3v lasten osalta. Sen sijaan yli 3v lasten osalta ryhmämäärittely voi olla joustavampaa. Määrittely ei vastaa nykyistä pedagogista toimintatapaa sekä joustavaa lapsiryhmien muodostamista, eikä kyseistä määrittelyä esiinny muissa pohjoismaissa. Päiväkotia on lapsista ja aikuisista koostuva elävä yhteisö, jossa kaikki lapset ja aikuiset muodostavat arjessa muuntautuvan kokonaisuuden. Määrittelemällä yhden ryhmän tietyntilanteeksi säädös jäykistää oppimisen ja tutkimisen organisointia päiväkodeissa. Asetuksella annettava ryhmäkokosäädös lasten ja aikuisten suhteesta on ohjausvoimaltaan riittävä ohjaamaan uuden oppimiskäsityksen ja uuden pedagogisen viitekehyksen mukaista varhaiskasvatuksen toimintaa päiväkodeissa.

Ehdotetun lain pykälä 34 on riittävä varhaiskasvatuksen ryhmien muodostamisen kannalta. Erityisen haastava on ehdotetun ryhmäkokosäädöksen maininta yhtäaikaisesta läsnäolosta. Varhaiskasvatuksen toimintojen järjestäminen hankaloituu, jos ryhmäkokoa säädöstä tulkitaan tarkasti: ulkoilu, juhlat, retket, kulttuuritapahtumat ja ruokailut. Esimerkiksi huoltajat saattavat arvioida kaikki tilanteet, joissa on yhtäaikaa enemmän lapsia läsnä lainvastaisiksi. Säädöksen hankaluus tulee esille lakiehdotuksessa, kun joudutaan säätämään välittömästi myös mitoituksesta poikkeamisesta.

Pykälässä 35 säädetään päiväkodin henkilöstön mitoituksesta. Vantaan kaupungin näkemyksen mukaan asetuksessa tulee säätää suhdeluvut erikseen neljä tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa oleville ja enemmän kuin neljä tuntia päivässä varhaiskasvatuksessa oleville kolme vuotta täyttäneille lapsille. Säätämällä suhdeluvut erikseen 4 tuntia päivässä olevalle lapselle, olisi säädös paremmin yhteydessä 20 tuntia viikossa tapahtuvaan lapsen subjektiiviseen varhaiskasvatusoikeuteen. Mikäli päiväkodissa on yksi tai useampia kehityksen ja oppimisen tuen tarpeessa olevia lapsia, tulee lasten yksilölliset tarpeet huomioida resurssien kohdentamisessa. Avustajapalvelun lisäksi varhaiskasvatuksessa on käytössä lukuisia erilaisia rakenteellisia ratkaisuja. Avustaja nimikettä ei myöskään esiinny varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteessa. Nykyinen kirjaus avustajapalvelusta antaa kapea-alaisen kuvan tuen järjestelyistä. Lähtökohta lapsen tuen järjestelyissä tulee olla pedagogiikan

vahvistaminen. Päiväkodin lapsiryhmien muodostamisessa tulee huomioida uusi oppimiskäsitys ja uudet pedagogiset järjestelyt kuten joustava pienryhmätoiminta, kasvattajien parityöskentely.

Lakiehdotuksessa nyt käytössä olevat suhdeluvut säilyvät ennallaan. Tämä aiheuttaa ristiriidan varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin nähden. Varhaiskasvatuslain mukaan suhdeluku laskettaisiin alle viisi tuntia (1:13, osapäiväinen) ja vähintään viisi tuntia (1:7-8, kokopäiväinen) kestävästä varhaiskasvatuksesta. Maksulaissa taas osa-aikainen varhaiskasvatus määritellään enintään 20 tuntia viikossa kestäväksi eli 4 tuntia päivässä. Tämä pakottaa kunnat määrittämään maksun ainakin seuraaville varhaiskasvatusajoille: enintään 20 tuntia, yli 20 h mutta alle 25 tuntia, vähintään 25 mutta alle 35 tuntia ja vähintään 35 h. Olisi toivottavaa määritellä osa-aikaisen ja kokoaikaisen varhaiskasvatuksen raja varhaiskasvatuslaissa ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa yhtenäisiksi. (35§)

Lakiehdotuksen pykälässä 37 säädetään päiväkodin henkilöstön rakenteesta. Vantaan kaupunki pitää myönteisenä lakiehdotukseen sisältyvää esitystä päiväkodin henkilöstön rakenteeksi, jonka mukaan kasvatus opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta henkilöstöstä vähintään kahdella kolmasosalla tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus, josta vähintään puolella varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muilla tulee olla vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuus.

Vaikka pykälää ryhdytään soveltamaan vasta vuonna 2030 Vantaa on aloittanut jo samansuuntaisen henkilöstörakenteen kehittämisen varaamalla uusiin päiväkoteihin 50% lastentarhanopettajan vakansseja. Tämän lisäksi on käynnistetty positiivisen diskriminaation toimenpiteitä, joissa tavoitellaan 2 lastentarhanopettajan palkkaamista tiettyihin lapsiryhmiin pedagogisen osaamistason nostamiseksi. Henkilöstörakenteen muutos nostaa osaamistasoa vastaamaan nykyajan varhaiskasvatuksen ammatillisia vaatimuksia lasten ja perheiden hyvinvoinnin ja lasten oppimisedellytysten vahvistamiseksi. Yksityisen varhaiskasvatuksen osalta henkilöstörakenteen muutos nostaa tuotantokustannuksia ja luo paineita lakisääteisen yksityisen hoidon korottamiseksi. Tämä tulee huomioida yksityisen hoidon tuesta annetun lainsäädännön kehittämisessä. Sen sijaan perhepäiväkodin henkilöstön mitoitusta koskevaa ehdotusta Vantaa kaupunki haluaisi täsmentää, kun perhepäiväkodissa on useampia tuen tarpeessa olevia lapsia. Avustajan lisäksi perhepäiväkodissa voisi työskennellä myös muu henkilö.

Säädöksellä parannetaan henkilöstön koulutustasoa, mikä on edellytys varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseksi. Vantaa kaupunki arvioi, että vuonna 2030 tarvitaan noin 350 kasvatustieteen maisteria tai kandidaattia varhaiskasvatuksen opettajan tehtäviin ja noin 350 varhaiskasvatuksen sosionomia. Lastenhoitajakoulutuksen omaavia henkilöitä on noin 400 vähemmän kuin nyt.

Vantaan kaupunki pitää pykälässä 39 ehdotettua täydennyskoulutusta ja asetuksella annettavia tarkempia säädöksiä kannatettavina, jotta henkilöstön osaamisen jatkuva kehittyminen varmistetaan ja tulee velvoittavaksi myös varhaiskasvatuksessa. Täydennyskoulutusvelvoite tulisi määritellä varhaiskasvatusta koskevassa lainsäädännössä myös työntekijälle ei vain varhaiskasvatuksen järjestäjälle.

## **7. Salassapito ja tietojen vaihto**

Lakiesityksen luvussa 8 säädetään salassapidosta ja tietojen vaihdosta. Esityksen mukaan varhaiskasvatuksen asiakkuus ei olisi enää lähtökohtaisesti salassa pidettävä tieto (40 §). Vantaan kaupungin mukaan muutos on perusteltu, sillä varhaiskasvatus on osa kasvatus- ja koulutusjärjestelmää, eikä asiakkuuden salassapidolle ole perusteita. Näiltä osin sääntely lähentyy perusopetuksen lainsäädäntöä. Lasten yksityisyyden suoja on myös jatkossa turvattu, sillä lapsen tuen tarve, tukitoimet ja niiden toteuttamista koskevat tiedot, lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma sekä lasta koskevat henkilökohtaiset arviot ovat edelleen salassa pidettäviä. Lasten yksityisyyden suojan näkökulmasta on lisäksi perusteltua, että julkisuuslain salassapitosäännökset laajennetaan koskemaan myös yksityistä varhaiskasvatuksen järjestäjää. Lasten tietoja on käsiteltävä samojen periaatteiden nojalla riippumatta palvelun järjestämistahosta.

Esityksen mukaan salassapitovelvollisuudesta voitaisiin poiketa tietyissä, erikseen määritellyissä tilanteissa (41 §). Tiedonsaannin lähtökohtana on yhteistyö huoltajien kanssa ja heiltä saatu suostumus, mutta esimerkiksi varhaiskasvatuksen järjestäjällä olisi viime kädessä oikeus saada varhaiskasvatuksen järjestämiseksi välttämätön tieto viranomaisilta ja muilta toimijoilta myös ilman huoltajien suostumusta. Tiedonsaantioikeus on perusteltavissa lapsen edun näkökulmasta, sillä varhaiskasvatuksen järjestäjällä on oltava ajantasaiset, oikeat ja riittävät tiedot palvelun järjestämiseksi. Sisällöltään säännökset vastaavat koulutusta koskevissa laeissa olevia poikkeuksia ja ne parantavat tiedonkulkua yhtäältä varhaiskasvatuksen ja esi- sekä perusopetuksen välillä ja toisaalta lapsen ja perheen muiden palveluiden välillä.

Vantaa kaupunki kannattaa täsmennystä lapsen varhaiskasvatuksen ja opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömien tietojen siirtämisestä aikaisemmalta varhaiskasvatuksen järjestäjältä uudelle varhaiskasvatuksen järjestäjälle. Kysymys liittyy erityisesti yksityisen ja kunnallisen varhaiskasvatuksen väliseen tiedonsiirtoon.

Suunnittelun, arvioinnin ja valvonnan tiedonsaantia koskeva säännös (42 §) vastaa sisällöltään perusopetuslakia ja yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain sisältöä. Vastaavan säännöksen sisällyttäminen varhaiskasvatukseen yhdenmukaistaa ja selkeyttää sääntelyä.

## **8. Yksityisen palvelujen tuottajan järjestämä varhaiskasvatus**

Lakiesityksen luvussa 9 säädetään yksityisen palveluntuottajan järjestämästä varhaiskasvatuksesta. Vantaa kaupunki pitää hyvänä sitä, että lakiesitykseen on koottu yhteen yksityisen varhaiskasvatuksen valvontaan ja ohjaukseen liittyvät säädökset. Se tukee ja ohjaa nykyistä paremmin varhaiskasvatuspalveluiden nykyisiä monipuolisia järjestämistapoja.

## **9. Varhaiskasvatuksen tietovaranto**

Lakiesityksen luvussa 13 säädetään varhaiskasvatuksen tietovarannosta. Ehdotettu tietovaranto tuottaa valtakunnallista tietoa, jota voisivat hyödyntää viranomaiset, joilla on tietoihin lakisääteinen oikeus. Tämä yksinkertaistaa tietojen hyödyntämistä, mikä on kannatettava asia.

Haasteena tietovarannon tietojen keräämisessä (70§) on tiedon laadun ja yhtenäisyyden hallinta. Tietorakenteen rakentamisesta ja ylläpidosta voi tulla kunnille kustannuksia tietojärjestelmien muutostöinä, jos käytössä ei ole pilotissa olevaa tietojärjestelmää. Etenkin pienemmille kunnille voi tulla kustannuksia tietojen syöttämiseen tarvittavien lisäresurssien kautta. Sen vuoksi tietovarannon rakentamisen tulisi olla kaikille kunnille kustannusneutraalia kunnasta ja käytössä tietojärjestelmästä riippumatta. Kuntien tasa-arvoinen kohtelu tietovarannon käyttöönnotossa on tärkeää.

Kaikilla yksityisillä palveluntuottajilla, kuten esim. yksityisillä perhepäivähoitajilla ja muilla ns. pienillä palveluntuottajilla ei ole edellytyksiä toimia tietovarannon ylläpitäjinä ja rekisterinpitäjinä. Yksityisistä perhepäivähoitajista ja heillä hoidossa olevista lapsista on tiedot Kansaneläkelaitoksella, joka maksaa yksityisen hoidon tukea. Tietojen saamisen varmistamiseksi, olisi hyvä hyödyntää Kelan tietoja.

Haasteena nykyisten henkilöstöjärjestelmien osalta on se, että lapsiryhmää ei ole kirjattu työntekijän tietoihin eikä myöskään työskentelykieltä (70 §). Lisäksi vuokratyötä tekevien tietoja ei tallenneta henkilöstöjärjestelmiin. Näiden tietojen syöttäminen vaatii kunnilta lisäresursseja, joka tuottaa kustannuksia.

Järjestäjän ja lasten tietojen osalta lain voimaan tulo 1.8.2018 on haasteellista etenkin pienien kuntien ja niiden kuntien ja tuottajien osalta, joilla ei ole käytössä tietojärjestelmää varhaiskasvatustietojen tallentamiseen. (77 §)

## **10. Lopuksi**

Vantaan kaupunki pitää myönteisenä, että Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyrkinyt työssään varhaiskasvatuksen pirstaleisen ja vanhentuneen lainsäädännön kokoamiseen. Lainsäädännöllisesti selkeä ja ajantasainen ohjaus on erittäin tärkeää varhaiskasvatuksen järjestäjille.